

สรุปความรู้

เรื่อง ระบบการวางแผนการใช้ที่ดินที่คำนึงถึง demand และ supply เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดบนพื้นที่ฐานความเหมาะสมของที่ดินในระดับพื้นที่และความต้องการของชุมชน

“การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้ ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี และเป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

การวางแผนการใช้ที่ดินประกอบด้วยกระบวนการในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และ สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินในพื้นที่ จะทำให้ทราบถึงศักยภาพพื้นที่และประเมินความเหมาะสมของที่ดินต่อการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเกษตร กระบวนการที่สำคัญอีกกระบวนการหนึ่งคือการวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการใช้ที่ดิน ด้วยแบบจำลอง DPSIR เพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่เป็นตัวขับเคลื่อนการใช้ที่ดิน (Driver) สร้างภาวะกดดันแก่สิ่งแวดล้อม (Pressure) ทำให้ส่งผลต่อสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยน (State) สภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นและข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปจึงถูกนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการตอบสนองในการแก้ปัญหา (Response) ลดผลกระทบ ตลอดจนป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Kristensen P, 2004) ทั้งนี้การวางแผนการใช้ที่ดินต้องคำนึงถึง demand และ supply เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดบนพื้นที่ฐานความเหมาะสมของที่ดินในระดับพื้นที่และความต้องการของชุมชน การวิเคราะห์แบบองค์รวมเช่นนี้ จึงเรียกว่า “ระบบการวางแผนการใช้ที่ดิน”

Demand หมายถึง สถานภาพทรัพยากรในพื้นที่ ได้แก่ ทรัพยากรดินและที่ดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ สภาพการใช้ที่ดิน ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกพืช

Supply หมายถึง สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ สภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในพื้นที่ สภาวะการผลิต ความต้องการของตลาดทั้งในท้องถิ่น และนอกพื้นที่ แนวโน้มการพัฒนาของพื้นที่ การรวมกลุ่มของเกษตรกร